

APROBAT

**Vicepreședintele interimar
al Curții de Apel Bălți**

Stela Procopciuc

Notă informativă

Generalizarea practicii judiciare privind examinarea cauzelor civile în care sunt vizate organizațiile nebancare.

Conform planului de activitate a Colegiului Civil și de Contencios administrativ al Curții de Apel Bălți pentru anul 2022, ținând cont de importanța și actualitatea problemei legate de examinarea cauzelor civile în care sunt vizate organizațiile nebancare, s-a efectuat prezenta notă informativă.

Prezenta notă informativă a Direcției sistematizare, generalizare a practicii judiciare și relații cu publicul, cuprinde generalizarea practicii judiciare și analiza datelor statistice cu privire la examinarea cauzelor civile în care sunt vizate organizațiile nebancare, pentru perioada anului 2021.

Prin urmare, în primul rînd a fost studiată legislația națională și internațională care reglementează problema menționată, și anume:

- Constituția Republicii Moldova;
- Constituția Republicii Moldova; COMENTARIU, Editura ARC;
- Codul Civil al Republicii Moldova;
- Codul de Procedură Civilă a Republicii Moldova;
- Legea Nr.1 din 16.03.2018 cu privire la organizațiile de creditare nebancară;
- Legea nr.202 din 12.07.2013 privind contractele de credit pentru consumatori;
 - Legea Nr.192 din 21.11.1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare;
 - Legea Nr.129 din 13.07.2018 pentru aprobarea Strategiei de dezvoltare a Pieței Financiare nebancare pe anii 2018-2022 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia;
 - Legea nr.93 din 07.04.2022 pentru modificarea unor acte normative, în vigoare din 29.05.2022, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.129-133 art.231 din 29.04.2022;
 - Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Prezenta **NOTĂ INFORMATIVĂ** este efectuată în baza fișelor de evidență statistică a dosarelor civile aflate în procedura de examinare a Colegiului Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți și respectiv a deciziilor adoptate în cauzele civile în ordine de apel și recurs plasate în P.I.G.D, pe perioada anului 2021.

I. Aspecte generale cu privire la activitatea și importanța organizațiilor nebancare în sistemul financiar al Republicii Moldova.

Microfinanțarea este un sector tânăr și în plină dezvoltare, având un potențial considerabil și un rol important în dezvoltarea socio-economică a unei țări. Ocupând un loc aparte în cadrul sistemului financiar nebanca, microfinanțarea este un motor al creșterii economice în calitate de sursă de finanțare importantă, care, în ultimul deceniu, cunoaște o puternică promovare în lumea întreagă, îndeosebi în țările emergente.

În Republica Moldova, sectorul de microfinanțare reprezintă o componentă a sistemului financiar și, conform obiectivului de bază, aceasta are menirea de a asigura intermedierea și transparența financiară. Sectorul de creditare nebanca (sectorul de microfinanțare) este încă insuficient de dezvoltat, reprezentând cca 5,12% (2020) din totalul activelor raportate la PIB (produsul intern brut), iar 57,4% din populația economică activă din Republica Moldova beneficiază de împrumuturile sectorului de microfinanțare, reprezentat de asociațiile de economii și împrumut și organizațiile nebancare.

Pe parcursul ultimilor ani, finanțarea, acordată prin intermediul organizațiilor de microfinanțare, a crescut considerabil, ceea ce denotă că o bună parte din cererea de credit se orientează spre piața financiară nebanca. Situația se datorează mai multor factori, cum ar fi: atractivitatea sectorului pentru consumatorii de credite nebancare, avantajele creditării de natură procedurală, dar și din cauza evenimentelor ce au avut loc în toamna anului 2014 în sectorul bancar și efectele negative provocate de criza pandemică COVID-19. În acest fel, studierea sectorului de microfinanțare este important pentru mediul de afaceri și populație.

Reieșind din problemele privind stabilitatea financiară a sectorului bancar, semnificația și rolul sectorului de microfinanțare devin tot mai iminente în Republica Moldova. Importanța și rolul acestui sector rezultă din faptul că instituțiile financiare bancare nu sunt dispuse să acorde împrumuturi microîntreprinderilor și întreprinderilor mici din cauza riscurilor și factorilor prudențiali care frânează expansiunea creditării. Astfel, diminuarea intermedierei bancare generează migrarea cererii de credite către sectorul de microfinanțare, asigurând accesul la finanțare adecvată pentru întreprinderile mici și mijlocii. În ultima perioadă, sectorul prezintă o extindere rapidă a volumului de servicii financiare către persoanele fizice, materializate în special prin credite de consum sau cele ipotecare, valoarea medie a unui împrumut constituind 15 mii. MDL (2019). Prin urmare, microfinanțarea devine un instrument strategic major pentru creșterea și dezvoltarea economiei statului. De aceea, în prezent, este important ca

instituțiile de microfinanțare să aibă un management strategic eficient, care să permită dezvoltarea sectorului și funcționarea acestuia la capacitatea maximă. În situația creată, constatăm că instituțiile de microfinanțare nu sunt capabile să facă față cererii de credite sau nu există implementat un model de management strategic care, în același timp, să asigure dezvoltarea sectorului și stabilitatea financiară a acestuia.

Oamenii de știință din străinătate au demonstrat că accesul la microfinanțare poate reduce sărăcia și contribui la creșterea economică și la generarea locurilor de muncă. Drept urmare, practicile de acordare a microcreditelor în Uniunea Europeană variază considerabil în funcție de tipul de instituție care oferă microcreditele, de statutul juridic al ei, de mediul în care funcționează și de propria sa capacitate de a aplica proceduri de management judicios și eficient. Deci, principiul ce sta la baza microfinanțării la nivel global este acordarea împrumuturilor cu scopul satisfacerii unor nevoi financiare ale antreprenorilor, crearea locurilor noi de muncă sau sprijinirea unor noi idei de afaceri și start-up-uri.

În Republica Moldova, dezvoltarea sectorului de microfinanțare este o prioritate prevăzută în „Strategia de dezvoltare a pieței financiare nebankare pe anii 2018-2022 și a Planului de acțiuni”, obiectivul autorităților reprezentând „1.5. Consolidarea dezvoltării sectorului de creditare nebankară”.

Istoricul sectorului de microfinanțare în Republica Moldova.

Modelele strategice de microfinanțare în Basarabia își au origine din timpurile străvechi sub diverse forme, ce cuprindeau numeroase segmente ale economiei potrivit nevoilor, condițiilor și necesităților populației. Primele modele de microfinanțare încep să se formeze în secolul al XIX-lea, fiind răspândite pe larg diverse forme de cooperare financiară, ca: tovarășii de credit și păstrare, tovarășii de împrumut, tovarășii de credit mărunț și alte instituții cu diverse denumiri, care aveau ca funcție de bază păstrarea economiilor bănești și acordarea împrumuturilor membrilor săi. Aceste modele de microfinanțare din Basarabia aveau formă cooperatiste și au fost inspirate după primul model de asociație cooperatistă a lui Rochdale, constituit în 1844 în Anglia.

Prima tovarășie de credit și păstrare este înregistrată în istorie din anul 1840, care a fost creată în comuna Căușeni a județului Tighina. Respectiv, în același an funcționau 398 de tovarășii de credit și economie, 5 case de credit și Uniunea Cooperativelor Basarabene de Credit și Păstrare. În prezent, Arhiva de Stat a Moldovei păstrează numeroase și importante documente, care certifică prezența, la acel timp, a unei rețele foarte dezvoltate de instituții primare de ajutor financiar reciproc. Există materiale care confirmă organizarea unor Congrese anuale de nivel național cu reprezentanții acestor instituții, precum și materiale care dovedesc prezența unui sistem de reglementare și supraveghere din partea statului.

Conform datărilor istorice, la începutul sec. XX, sub influența propagandei oficiale, a apărut o nouă categorie de asociații ale „tovarășiiilor de credit”. Din

punct de vedere juridic și administrativ, nu existau diferențe între tovărășiile de împrumut și păstrare și cele de credit. Singura deosebire constă în faptul, că tovarășiile de împrumut aveau capital propriu, format din părți sociale, pe când tovarășiile de credit nu posedau asemenea capital, fondurile lor fiind alocate de către stat. De cele mai multe ori, tovarășiile de credit mărunț și adesea și cele de împrumut și păstrare s-au constituit cu fonduri împrumutate de la Banca Statului, iar mai târziu de la Casa Zemstvelor, obținute pe termen de 13 ani, cu obligația pentru cooperativele debitoare de a achita în fiecare an, începând cu al cincilea an de la primirea creditului, cota stabilită inițial pentru rambursarea datoriei.

Per ansamblu, evoluția organizațiilor cooperatiste de credit în Basarabia nu au avut efecte atât de însemnate, aceste instituții nu au evoluat, deoarece lipseau condițiile economice necesare și, respectiv, nici populația nu cunoștea perfect angajamentul și modul de organizare a acestora. Din păcate, buna tradiție a instituțiilor de ajutor reciproc a fost lichidată de guvernarea din 1940. Respectiv, în decursul anilor 1940-1989 ajutorarea financiară reciprocă a existat neformal în cadrul colectivelor de munca a întreprinderilor, dar, deoarece erau organizate neoficial, nu au avut proporțiile și amploarea unui fenomen economico-financiar important.

Activitatea sectorului de microfinanțare în Republica Moldova începe la sfârșitul anului 1996. Apariția acestui sector a fost condiționată de necesitatea activității de microfinanțare a sectorului rural, cât și creată pentru susținerea financiară a business-ului mic și mijlociu, anume a activității antreprenoriale în sfera de producție, comerț și prestarea serviciilor.

Prin urmare, la sfârșitul anului 1996, în scopul susținerii sectorului agricol privat, în Republica Moldova a fost lansat Proiectul de Finanțare Rurală, aprobat de către Guvernul Republicii Moldova și Banca Mondială. Acest proiect era orientat, în primul rând, spre populația rurală cu venituri medii și mici, care au primit sau trebuiau să-și primească cota de teren agricol și cea valorică. Scopul proiectului a fost dezvoltarea și testarea unor forme de cooperare bancară a cetățenilor în scopul întraajutorării financiare reciproce.

Fenomenul microfinanțării în Republica Moldova este considerat unul tânăr, iar perioada de creare a început în anul 1997, odată cu constituirea primelor Asociații de Economii și Împrumut (AEÎ) în cadrul Proiectului de Finanțare Rurală, finanțat de Banca Mondială, când băncile comerciale din Republica Moldova nu acordau împrumut pentru toate segmentele de populație, iar procedura de acordare a unui credit era prea complicată, în special pentru cei din mediul rural. Un alt eveniment important este crearea, în anul 1997, a organizației obștești Alianța de Microfinanțare Moldova. Prin urmare, în anul 1998 a fost fondată Federația Națională a AEÎ și Serviciul Supravegherii de Stat. În continuare, s-au înființat următoarele organizații de microfinanțare: Corporația de Finanțare Rurală (anul 1997), ProCredit (anul 1999) și Microinvest (anul 2003).

La 13 iunie 2003, Guvernul Republicii Moldova a aprobat Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.723 despre Planul de măsuri privind pregătirea pentru Anul Internațional al Microcreditului – 2005, în conformitate cu care,

Ministerul Economiei, în colaborare cu autoritățile administrației publice locale și centrale, a elaborat Programul național de mediatizare a obiectivelor Anului Internațional al Microcreditului – 2005.

Prin urmare, anul 2005 a fost proclamat Anul Internațional al Microcreditului, cu inițiativa Organizației Națiunilor Unite (ONU), statele membre, organizațiile nonguvernamentale, sectorul privat și societatea civilă având ca scop impulsivarea programelor de microcreditare și contribuind la creșterea gradului de cunoaștere de către societate a rolului microfinanțării în soluționarea problemelor social-economice.

Pe parcursul perioadei 1997-2019 s-a format Cadrul normativ-juridic, ce reglementează activitatea instituțiilor de microfinanțare. Cadrul de reglementare a sectorului de microfinanțare a fost perfectat cu un șir de legi și acte normative (regulamente, instrucțiuni, decizii, hotărârri), care vizează activitatea organizațiilor de microfinanțare și a asociațiilor de economii și împrumut din Republica Moldova. Activitatea de elaborare a reglementărilor în vederea creării și/sau completării cadrului legal pentru desfășurarea în mod corespunzător a activității entităților sectorului de creditare nebancară, reglementate și supravegheate de CNPF, a generat, în perioada 2004-2017, un șir de rezultate remarcabile în activitatea sectorului nebancar.

Cadrul juridic al activității sectorului de microfinanțare, în anii 2004-2017, este reglementat de Legea nr. 280-XV din 22.07.2004 privind organizațiile de microfinanțare și Legea Asociațiilor de Economii și Împrumut nr.139-XVI din 21.06.2007. La începutul anului 2018 a fost aprobată o nouă Lege cu privire la organizațiile de creditare nebancară, care vine să substituie Legea nr.280-XV din 22.07.2004 cu privire la organizațiile de microfinanțare, cu intrarea în vigoare din data de 1 octombrie 2018, noile reglementări venind să faciliteze buna funcționare și dezvoltare a sectorului de microfinanțare. Modificările cadrului normativ vor contribui și la îmbunătățirea managementului organizației de creditare nebancară prin crearea unui sistem de management strategic eficient și profesional.

Pe parcursul perioadei 2006-2020, indicatorii, ce caracterizează sectorul activității de creditare nebancară din Republica Moldova, au cunoscut o dezvoltare mai accentuată, înregistrându-se o tendință ascendentă la toți indicatorii de activitate. Totuși, atât evoluțiile economiei nefaste din anii 2008 și 2014, cât și problemele din sectorul bancar, încorporate de tranzacțiile dubioase ale unor bănci comerciale și de situația precară a acestora, nu au generat probleme semnificative în sectorul microfinanțării (creditare nebancară) autohton. Chiar, dimpotrivă, asistăm la o redresare modestă a sectorului nebancar în ultimii ani. Odată cu intrarea în vigoare a noii Legi privind organizațiile de creditare nebancară (nr.1/2018), a fost lansate și schimbări structurale în cadrul acestui sector care a generat o evoluție pozitivă a sectorului contribuind la redresarea pieței muncii locale moldovenești.

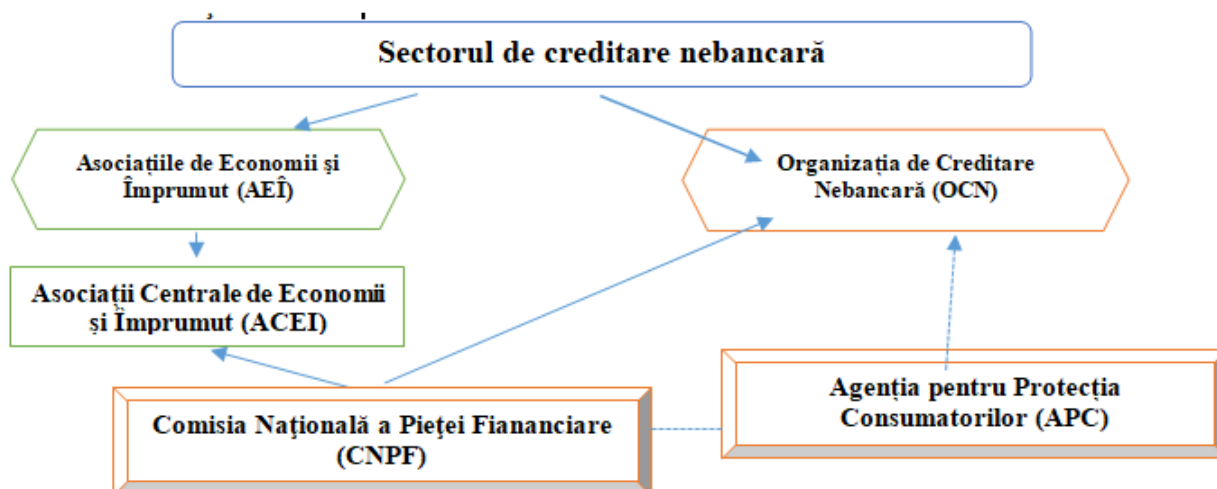
Însă, începând cu martie 2020 și până în prezent, pandemia COVID-19 a generat o criză economică și socială mai radicală, decât criza financiară din 2008-2014, deoarece are un efect brusc și se răspândește foarte repede, scoțând

economia reală din acțiune, afectând imediat și simultan piața, oferta și cererea. În contextul decretului din martie 2020, care a instituit starea de urgență pe întreg teritoriul țării și al legislației privind suspendarea rambursării creditelor până la finalul lui 2020, mulți agenți economici, inclusiv clienții organizațiilor de creditare nebancară (OCN), și-au suspendat sau și-au închis activitățile economice, fapt ce a afectat semnificativ veniturile firmelor și ale angajaților acestora. Acest lucru a afectat instituțiile de microfinanțare, care s-au confruntat cu propriile provocări interne pentru a-și menține activitățile de creditare.

În anul 2020, în perioada pandemică 57,4% din populația economică activă din Republica Moldova a beneficiat de împrumuturile sectorului de microfinanțare, reprezentat de asociațiile de economii și împrumut (AEI) și organizațiile de microfinanțare (OMF/OCN), în scădere cu 1,05 p.p. față de anul 2019, iar față de anul 2010 s-a înregistrat creștere de 52,3 p.p. Respectiv, 35345 de persoane au fost beneficiarii de împrumuturi ai asociațiilor de economii și împrumut pe parcursul anului 2020 cu 6,5% mai puțin față de anul 2010, iar 462821 de persoane au beneficiat de împrumuturi de la organizațiile nebancare, în creștere de 18,4 ori față de anul 2010.

Structura sectorului nebancar în Republica Moldova.

Sistemul de microfinanțare din Republica Moldova, în ansamblu, cuprinde două sectoare (subsectoare): asociațiile de economii și împrumut (AEI) cu asociațiile centrale și organizațiile de creditare nebancară (OCN). Astfel, organizațiile de creditare nebancară sunt supravegheate și reglementate de către organul de stat Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF). Deci, CNPF este „autoritate publică autonomă, responsabilă față de Parlament, care autorizează și reglementează activitatea participanților pe piața financiară nebancară, precum și supraveghează respectarea legislației de către ei. Comisia Națională a Pieței Financiare este independentă în exercitarea funcțiilor sale.

Principala deosebire dintre organizațiile de creditare nebancare și asociațiile de economii și împrumut constă în faptul că OCN sunt categorii de entități care

desfășoară activități de creditare cu titlu profesional și nu atrag depozite sau alte fonduri rambursabile de la public (membri). Activitatea instituțiilor nebancare este complementară celei a instituțiilor bancare, totuși nivelul de reglementare (prudențială) la care sunt expuse entitățile din sectorul financiar corelează cu gradul de risc pentru stabilitatea macrofinanciară. Astfel, băncile comerciale și asociațiile de economii și împrumut pot să atragă depozite și să investească la discreție proprie unde statul asigură protecție deponenților, ceea ce nu întâlnim la OCN dar avem o situație inversă. Organizațiile de creditare nebancare finanțează activitatea sa din contul fondatorilor, pe riscul OCN, iar fondurile rambursabile sunt atrase de la participanții profesioniști pe piața financiară, unde statul nu asigură protecția creditorilor astfel sunt predispuse la risc. Totuși, OCN sunt reglementate și monitorizate, ca și băncile comerciale, prin aceleași standarde de examinare a clientului pentru acordarea creditului. Legislația privind protecția consumatorului și legislația privind gajul se referă, în mod egal, atât la bănci, cât și la organizațiile de creditare nebancară. De asemenea, conform legislației privind combaterea spălării banilor, la fel ca și băncile, instituțiile sunt obligate să raporteze tranzacțiile suspecte și cele cu numerar care depășesc anumite limite. Pentru evaluarea calității portofoliului, formarea provizioanelor, clasificarea împrumuturilor, organizațiile de creditare nebancară respectă standardele bancare.

Evoluția sectorului de creditare nebancară în primul semestru al anului 2022.

În primul semestru al anului 2022, soldul creditelor nebancare și leasingului financiar al Organizațiilor de Creditare Nebancară (OCN) și Asociațiilor de Economii și Împrumut (AEÎ) a constituit circa 13,7 mlrd. lei, dintre care 12,6 mlrd. lei au fost oferite de sectorul OCN și aproximativ 1,1 mlrd. lei – de către AEÎ.

În comparație cu primul semestru al anului 2021, portofoliul de credite nebancare și leasing financiar a înregistrat o creștere cu 20,1% (aproximativ 2,3 mlrd. lei).

Valoarea totală a activelor deținute de întreg sectorul de creditare nebancară (OCN și AEÎ) a înregistrat o creștere cu 2,4 mlrd. lei față de trimestrul II 2021 și a atins nivelul de 14,8 mlrd. lei, la situația din 30 iunie 2022. Astfel, activele deținute de OCN au înregistrat 13,6 mlrd. lei (în creștere cu 21,3% față de 30.06.2021), iar volumul consolidat al activelor sectorului AEÎ a alcătuit peste 1,2 mlrd. lei (cu 3,2% mai mult decât în aceeași perioadă a anului precedent).

La aceeași dată, capitalul propriu al OCN a constituit peste 4,6 mlrd. lei, înregistrând, timp de un an, o majorare cu 12,5%, iar capitalul propriu acumulat de AEÎ a însumat peste 415,4 mil. lei, fiind în creștere cu 8%, comparativ cu 30.06.2021.

Rata creditelor neperformante (mai mari de 90 de zile) per sector (OCN și AEÎ) a înregistrat nivelul de 12,3%, față de 13,7%, indice înregistrat în primul semestru 2021.

La 1 iulie 2022, în Registrul organizațiilor de creditare nebancară autorizate erau înregistrate 136 OCN cu dreptul de a desfășura activitate de creditare nebancară și 29 OCN care au adoptat decizii de radiere a entităților și/sau de suspendare a activității. În același timp, licențe pentru desfășurarea activității profesionale dețineau 225 de asociații de economii și împrumut, dintre care 161 - licență de categoria A, 63 - licență de categoria B, iar o asociație deține licența asociației naționale centrale.

II. Analiza statisticii judiciare cu privire la examinarea cauzelor civile privind organizațiile nebancare de către Curtea de Apel Bălți pe perioada anului 2021.

Conform datelor statistice, în perioada: 01.01.2021-31.12.2021 în cadrul Curții de Apel Bălți **au parvenit în ordine de apel 165 cauze civile în care sunt vizate organizațiile nebancare**, dintre care au fost examinate 147 cauze pentru perioada anului 2021, restul dosarelor neîncheiate la sfârșitul perioadei raportate au constituit 18 cauze.

Rezultatele generalizării privitoare la acest compartiment relevă, **că din 147 cauze examinate în ordine de apel:** în 37 cauze civile au fost emise hotărâri noi, în 84 cauze civile apelurile au fost restituite, în 25 cauze civile hotărârile primei instanțe au fost menținute fără modificări, 1 cauză civilă - acțiunea a fost scosă de pe rol.

Din 37 cauze civile examinate, cu emiterea de noi hotărâri:

- 8 cauze casate, cu încasarea penalității.
- 5 cauze casate, cu încasarea penalității și dobânzii contractuale.
- 12 cauze casate, cu modificarea prin majorare a sumei încasate cu titlu de corp al împrumutului, cu titlu de penalitate, dobândă și a cheltuielilor de judecată;
- 5 cauze casate, cu modificarea prin micșorare a sumei încasate cu titlu de corp al împrumutului, cu titlu de penalitate, dobândă și a cheltuielilor de judecată;
- 3 cauze casate, cu admiterea cererii de chemare în judecată, de către prima instanță acțiunea fiind respinsă.
- 4 cauze casate, cu încasarea cheltuielilor de asistență juridică.

Din 84 cauze civile privind organizațiile nebancare prin care apelurile au fost restituite:

- 63 cauze, apelurile au fost restituite în baza art.369 alin.(1) lit.a) CPC (apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art.368 alin.(1), neprezentând apelul motivat și dovada taxei de stat).

- 18 cauze, apelurile au fost restituite în baza art.369 alin.(1) lit.b) CPC (apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen).
- 1 cauză, apelul a fost restituit în baza art.369 alin.(1) lit.d) CPC (cererea de apel a fost depusă de o persoană care nu este în drept să declare apel, cu excepția cazului în care cererea depusă de persoana asupra căreia a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară se referă la contestarea hotărârii privind instituirea măsurii).
- 2 cauze, apelurile au fost restituite în baza art.369 alin.(1) lit.e) CPC (apelantul solicită restituirea apelului pînă la începerea dezbaterii cauzei în fond în instanța de apel).

Consecutiv, se reține că Colegiile civile și de Contencios administrativ al Curții de Apel Bălți în perioada anului 2021, în 25 cauze civile ce privește organizațiile nebancare au constatat legalitatea și temeinicia hotărârilor instanțelor de fond, iar în 1 cauza acțiunea a fost scoasă de pe rol.

Datele privind examinarea cauzelor civile în ordine de apel în care sunt vizate organizațiile nebancare de către judecătorii Colegiului civil și contencios administrativ al Curții de Apel Bălți pe perioada anului 2021:

Judecători	Cauze parvenite	Cauze examinate	Fără modifi cări	Hotărîre nouă	Apel restituit	Scos de pe rol	Rest
A.Procopciuc	22	18	5	4	8	1	4
E.Grumeza	21	16	1	3	12		5
N.Chircu	34	30	2	11	17		4
I.Grosu	22	20	5	2	13		2
A.Garbuz	22	20	5	6	9		2
A.Ciobanu	18	17	2	3	12		1
D.Stănilă	13	13	4	3	6		
D.Corolevschi	9	9	1	3	5		

A.Corcenco	4	4		2	2		
TOTAL	165	147	25	37	84	1	18

Examinarea cauzelor civile în ordine de apel în care sunt vizate organizațiile nebankare de către Judecătoriile din circumscripția Curții de Apel Bălți, pentru perioada anului 2021

Instanța de judecată	Cauze parvenite	Cauze examinate	Fără modificări	Hotărîre nouă	Apel restituit	Scos de pe rol	Rest
Judecătoria Bălți, sediul Central	35	33	7	10	16		2
Judecătoria Bălți, sediul Sîngerei	15	14	1	3	10		1
Judecătoria Bălți, sediul Fălești	12	11	2	2	7		1
Judecătoria Soroca, sediul Central	31	30	4	9	17		1
Judecătoria Soroca, sediul Florești	14	13	1	2	9	1	1
Judecătoria Drochia, sediul Central	13	12	3	3	6		1
Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani	8	8	1	1	6		
Judecătoria Drochia, sediul Glodeni	2	2		1	1		

Judecătoria Edineț, sediul Central	21	15	5	5	5		6
Judecătoria Edineț, Sediul Dondușeni	6	3		1	2		3
Judecătoria Edineț, Sediul Ocnița	6	5	1		4		1
Judecătoria Edineț, sediul Briceni	1	1			1		
Judecătoria Ungheni, sediul Central	1						1
TOTAL	165	147	25	37	84	1	18

Conform datelor statistice, în perioada: 01.01.2021-31.12.2021 în cadrul Curții de Apel Bălți **au parvenit în ordine de recurs, 16 cauze civile în care sunt vizate organizațiile nebancare**, dintre care examinate au fost 13 cauze pentru perioada anului 2021, restul dosarelor neîncheiate la sfârșitul perioadei raportate au constituit 3 cauze.

Rezultatele generalizării privitoare la acest compartiment relevă, **că din 13 cauze examinate în ordine de recurs: 4 cauze au fost remise la rejudecare, 4 cauze civile recursurile au fost restituite, în 5 cauze civile încheierile primei instanțe au fost menținute fără modificări.**

Din 4 cauze civile în ordine de recurs privind organizațiile nebancare au fost **remise la rejudecare** pe motiv că:

- *1 cauză*, instanța de fond eronat a aplicat prevederile art. 267 lit. a) CPC (reclamantul nu a respectat procedura, prevăzută prin lege sau prin contractul părților, de soluționare prealabilă a cauzei pe cale extrajudiciară, inclusiv prin mediere).
- *1 cauză*, instanța de fond neîntemeiat a scos de pe rol cererea de chemare în judecată, pe motiv că reclamantul nu a efectuat citarea publică a pârîului.
- *1 cauză*, prima instanță nu a verificat competența jurisdicțională de examinare a cauzei.

- 1 cauză, prima instanță neîntemeiat a restituit cerere de chemare în judecată, pe motiv că, înscrisurile ce urmau a fi înmânate părții pârâte nu au fost autentificate corespunzător.

Din 4 cauze civile privind organizațiile nebankare prin care recursurile au fost restituite:

- 3 cauze, recursurile au fost restituite în baza art.426¹ alin.(1) lit.a) CPC (cererea de recurs a fost depusă în afara termenului legal, iar recurentul nu solicită repunerea în termen sau instanța de recurs a refuzat să efectueze repunerea în termen).
- 1 cauză, recursul a fost restituit în baza art.426¹ CPC (încheierea instanței de fond nu se supune recursului).

Datele privind examinarea cauzelor civile în ordine de recurs în care sunt vizate organizațiile nebankare de către judecătorii Colegiului civil și contencios administrativ al Curții de Apel Bălți pe perioada anului 2021:

Judecători	Cauze parvenite	Cauze examinate	Fără modificări	Rejudecare	Recurs restituit	Rest
A.Procopciuc	4	2	2			2
E.Grumeza	3	3	1		2	
N.Chircu	2	1		1		1
I.Grosu	2	2	2			
A.Garbuz	3	3		2	1	
A.Ciobanu						
D.Stănilă						
D.Corolevschi	1	1			1	
A.Corcenco	1	1		1		
TOTAL	16	13	5	4	4	3

Datele privind examinarea cauzelor civile în ordine de recurs în care sunt vizate organizațiile nebankare de către Judecătoriile din circumscripția Curții de Apel Bălți, pentru perioada anului 2021

Instanța de judecată	Cauze parvenite	Cauze examinate	Fără modificări	Rejudecare	Apel restituit	Rest
Judecătoria Bălți, sediul Central	3	3	1	2		
Judecătoria Bălți, sediul Fălești	1					1
Judecătoria Soroca, sediul Central	1	1			1	

Judecătoria Soroca sediul Florești	4	4	2	1	1	
Judecătoria Drochia, sediul Central	1	1	1			
Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani	2	2		1	1	
Judecătoria Drochia, sediul Glodeni	1	1	1			
Judecătoria Edineț, Sediul Ocnița	3	1			1	2
TOTAL	16	13	5	4	4	3

III. Practica judiciară a Colegiului civil și de Contencios administrativ al Curții de Apel Bălți asupra cauzelor civile în care sunt vizate organizațiile nebancare.

Ca urmare a studierii și analizei deciziilor adoptate și pronunțate de către Colegiile Civile și de Contencios Administrativ ale Curții de Apel Bălți, în cauzele civile în care sunt vizate organizațiile nebancare s-a concluzionat că hotărârile primelor instanțe au fost casate, din următoarele motive:

III.1) La examinarea cauzelor civile în ordine de apel privind acordarea împrumutului de către organizațiile nebancare s-a constatat netemeinicia hotărârilor primelor instanțe în latura: aplicării eronate a normelor de drept material și procedural, nestabilirii de către instanțele de fond a tuturor circumstanțelor cauzei care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii și constatarea eronată a circumstanțele speței, analizei superficiale a probelor cauzei, aspecte care au viciat legalitatea hotărârilor instanțelor de fond cu determinarea casării lor integrale sau parțiale de către instanța de apel și pronunțarea unor noi decizii pe caz.

În sensul celor menționate, drept exemplu este reținută decizia Colegiului Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți din 08 iunie 2021 prin care în ședință publică a fost examinat apelul declarat de avocatul J.A. în calitate de reprezentat al apelantului OCN "M." SRL în cauza civilă la cererea de chemare în judecată formulată de OCN "M." SRL către V.M., V.A. privind încasarea datoriei, împotriva hotărârii Judecătoriei X, sediul X din 03.12.2020.

Astfel, se notează că, la 09.09.2020, OCN "M." SRL a înaintat cerere de chemare în judecată către V.M. și V.A. privind încasarea datoriei în valoare totală de 30064,99 lei, compusă din împrumut în valoare de 22347,40 lei, dobândă în valoare de 1614,74 lei, penalitatea în valoare de 2060 lei și comisionul de gestiune în valoare de 4042,85 lei, precum și cheltuielile de judecată în valoare de 901,95 lei.

În motivarea cererii de chemare în judecată a invocat că prin contractul de credit cu dobândă nr. 19290018205 din 11.07.2019 SRL „M.” a acordat cet.V.M. un împrumut în valoare de 25000 lei, cu scadență la 15.07.2021. Executarea obligațiilor de plată a fost asigurată prin contract de fidejusiune încheiat cu V.A. nr. 19290018205 FI din 11.07.2019. În temeiul contractului de credit, V.A. s-a obligat să ramburseze tranșele creditului potrivit graficului de achitări indicat în anexa nr. 1 la contractele de credit, care este parte integrantă a acestuia, în rezultatul cărui fapt nu și-a onorat obligațiunile contractuale.

Prin hotărârea Judecătoriei X, sediul X din 03.12.2020 acțiunea civilă s-a admis parțial. S-a încasat în mod solidar de la V.M. și V.A. în beneficiul OCN ”M.” SRL datoria în valoare de 22347,4 lei și cheltuielile de judecată în valoare de 895,43 lei, iar în total suma de 23242,83 lei. În rest acțiunea civilă s-a respins ca fiind neîntemeiată.

La 31.12.2020 avocatul J.A. în calitate de reprezentat al apelantului OCN ”M.” SRL a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei X, sediul X din 03.12.2020, solicitând casarea hotărârii.

Prin decizia Colegiului Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți din 08 iunie 2021 s-a admis apelul declarat de OCN”M.”SRL, cu casarea integrală a hotărârii Judecătoriei X, sediul X din 03 decembrie 2020 și încheierea de corectare a erorii din 01 februarie 2021, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată formulată de OCN”M.”SRL către V.M., V.A. privind încasarea datoriei cu emiterea unei noi hotărâri, prin care s-a admis acțiunea civilă formulată de OCN”M.”SRL, cu încasarea de la V.M. și V.A., în mod solidar, în beneficiul OCN”M.”SRL 30064,99(treizeci de mii șasezeci și patru lei, 99 bani) lei cu titlu de datorie și 1578,4 (una mie cinci sute șaptezeci și opt lei 40 bani) lei cu titlu de cheltuieli de judecată, decizia fiind definitivă și irevocabilă de la pronunțare.

În motivarea soluției adoptate, Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți a reținut că, la 11.07.2019 OCN ”M.” SRL în calitate de creditor și V.M. în calitate de debitor, au încheiat contractul de credit cu dobândă nr. 19290018205, în baza căruia OCN ”M.” SRL a acordat lui V.M. credit în mărime de 25000 lei pe un termen de 24 luni cu scopul procurării autoturismului. Potrivit pct. 1.4 debitorul achită comision 2.90% care se calculează la soldul creditului în prima zi și achitat lunar conform graficului de rambursare, iar potrivit pct. 1,5 al contractului, dobânda la credit este de 14,00% anual. Punctul 6.1 a contractului stipula că, pentru neachitarea în termen a creditului creditorul este în drept să calculeze, iar debitorul va achita creditorului o penalitate în mărime fixă de 20 lei, calculată de la creditul restant pentru fiecare zi de întârziere, începând cu prima de restanță și până la data achitării efective a plății. Pct. 6.2 din contract stipula că plata penalităților pentru neexecutare a obligației penciuniare de bază nu va elibera debitorul de executarea obligației încălcate și celorlalte obligații conform contractului.

Colegiul a reținut că, răspunderea civilă contractuală presupune un raport juridic obligațional, în temeiul căruia debitorul este ținut să-l despăgubească pe

creditor pentru neexecutarea, sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor prevăzute de contract. Potrivit materialelor cauzei s-a atestat că în termenul stabilit V.M. nu a restituit suma asumată prin contractul de împrumut. La 15.01.2020 OCN "M." SRL a notificat debitorul V.M. precum și fidejusalul V.A. cu privire la admiterea restanțelor și necesitatea rambursării împrumutului și a plăților aferente în termen de 15 zile din momentul expedierii avertizării, împofida acțiunilor întreprinse datoria nu a fost achitată.

Astfel, la data de 09.09.2020, OCN "M." SRL a înaintat cerere de chemare în judecată către V. M. și V.A. privind încasarea datoriei în valoare totală de 30064,99 lei, compusă din împrumut în valoare de 22347,40 lei, dobândă în valoare de 1614,74 lei, penalitatea în valoare de 2060 lei și comisionul de gestiune în valoare de 4042,85 lei, precum și cheltuielile de judecată în valoare de 901,95 lei.

Prin încheierea Judecătorei X, sediul X din 15.09.2020 cererea de chemare în judecată s-a acceptat spre examinare în procedura cu privire la cererile cu valoare redusă, iar prin hotărârea Judecătorei X, sediul X din 03.12.2020 acțiunea civilă s-a admis parțial, cu încasarea în mod solidar de la V.M. și V.A. în beneficiul OCN "M." SRL datoria în valoare de 22347,4 lei și cheltuielile de judecată în valoare de 895,43 lei, iar în total suma de 23242,83 lei, în rest acțiunea civilă s-a respins ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia adoptată, Colegiul a reținut că, instanța ierarhic inferioară a statuat că nu s-a atestat temei de drept din prisma clauzelor contractuale și a cadrului legal aplicabil speței, prin care să fie admisă pretenția reclamantului privind încasarea de la pârâți a dobânzii în mărime de 16134,74 lei, penalității în mărime de 2060 lei, comisionul în mărime de 4042 lei, instanța de fond a ajuns la această concluzie din considerentul că contractul nr. 19290018205 din 11.07.2019 încheiat între părți, este un contract de adeziune, ori acesta a fost formulat din timp de către reclamat pentru o multitudine de potențiali clienți, iar în consecință aceste contracte fiind propuse și încheiate cu solicitanții, unde a determinat instanța de judecată, în temeiul prevederilor art. 1076 alin. (3) Cod civil, să declare nulitatea absolută a clauzelor nr. 1.4, 1.5 și 6.1 al contractului de credit (cu dobândă) nr. 109290018205 din 11.07.2019, încheiat între OCN "M" SRL și V.M. În termen legal, OCN "M." SRL și-a manifestat dezacordul cu hotărârea instanței de fond în partea pretențiilor respinse, solicitând casarea hotărârii și admiterea integrală a acțiunii.

Drept urmare, Colegiul a considerat eronată soluția primei instanțe deoarece decurge din interpretarea greșită a circumstanțelor cauzei și, ca urmare, aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului.

Instanța de apel, la motivarea soluției adoptate reținând prevederile art. 9 alin.(1), art.10 alin. (1), art.15 alin.(1), art.774 alin.(1), art.776 Cod civil al RM a notat că, din materialele dosarului a rezultat cu certitudine faptul ca V.M. a împrumutat de la OCN "M." SRL suma de 25000 lei, pe un termen de 24 luni, cu dobânda de 14% anual, comision de 2,90% care s-a calculat la soldul creditului în prima zi a lunii și achitat lunar conform graficului de rambursare, penalitate în

mărime de 20 lei, calculată de la creditul restant pentru fiecare zi de întârziere începând cu prima zi de restanță și până la data achitării efective a plății. La data scadenței contractului, V.M. urma să restituie în tranșe lunare suma totală de 39699,33 lei, dintre care 25000 lei corpul împrumutului, 4252,71 lei dobânda, 10446,62 lei comision.

Potrivit contractului de fidejusiune nr. 19290018205 F1 încheiat la 11.07.2019 între OCN "M." SRL în calitate de creditor și V.A. în calitate de fidejutor, fidejutorul și-a asumat obligația să răspună solidar cu debitorul cu o sumă de 25000 lei în fața creditorului pentru executarea obligațiilor aferente contractului de credit cu dobândă nr. 19290018205, încheiat între creditor și debitor, în cazul neexecutării sau executării necorespunzătoare de către debitor a acestor obligații. Potrivit calculului desfășurat la costului împrumutului, s-a constatat că, V.M. a efectuat achitări în sumă totală de 6765 lei, dintre care: 2652,60 lei corpul împrumutului, dobânzi de 1173,40 lei, penalități de 140 lei, comisioane de 2799 lei. S-a mai atestat că, calculul desfășurat la costul împrumutului că achitățile aveau loc cu întârzieri, cu încălcarea graficului de rambursare, ultima achitare având loc la 20.11.2019. În scopul soluționării pe cale extrajudiciară a litigiului, reclamantul prin notificările din 15.01.2020 a adus la cunoștința părților despre necesitatea achitării datoriei, care s-a restituit cu mențiunea "plecat".

Instanța de apel, reținând speței la caz prevederile art. 9 alin. (1), (2) lit. a), art. 10 alin. (1), art. 15 alin. (1), art. 774 alin. (1), art. 775 alin. (1), art. 776, art. 786, art. 858 alin. (1), art. 947 alin.(1), (2), (3), art. 992 alin.(1), art. 993 alin.(2), art. 1628 alin.(2), art. 1636 alin.(1), (2), art. 1763 alin. (1), art. 1764 alin. (1), art. 1242 alin.(2), art.1247 alin.(1); art. 1248 alin.(1) Cod civil al R.M., precum art. 12 alin. (2), art. 15 alin. (7) din Legea nr. 202 privind contractele de credit pentru consumatori, cât și art.9 a Legii Nr.1 din 16.03.2018 cu privire la organizațiile de creditare nebancaară, în motivarea soluției adoptate a menționat că, costurile totale ale unui contract de împrumut acordat de organizații nebancaare consumatorilor, în curs de realizare la situația din 20.06.2020, nu putea depăși suma inițial împrumutată, în speță 25000 lei. Adică, suma total achitată de către debitor nu poate fi mai mare de 50000 lei (25000 lei corpul împrumutului și 25000 lei costurile împrumutului), legiuitorul stabilind că pentru organizațiile nebancaare anume dublul sumei debursate inițial este una rezonabilă, nefiind una abuzivă, sub aspectul clauzelor abuzive pentru consumatori.

În speță, reclamantul a solicitat încasarea corpului împrumutului de 22347,40 lei, a dobânzii contractuale de 1614,74 lei, a comisionul în sumă totală de 4042,85 lei, penalitatea de 2060 lei, astfel solicitând o restanță totală de 30064,99 lei. De remarcat este că debitorul a achitat anterior suma totală de 6765 lei, prin urmare, suma totală a costurilor împrumutului pentru consumator în cazul dedus speței a constituit suma de 11829,99 lei (dintre care 7717,59 lei solicitat în acțiune și 4112,4 lei deja achitați).

Prin urmare, în speță, prin efectul prevederilor art. 1069 alin.(1)-(7), art. 1071 alin. (1), art. 1072 alin. (1) Cod Civil nu s-a considerat abuzive costurile unui împrumut care nu depășește rata de bază împrumutată, drept consecință instanța de

apel a încasat de la debitorul V.M. și fidejutorul V.A., în mod solidar, în beneficiul OCN "M." SRL datorita aferentă contractului de credit nebancaar în sumă totală de 30064,99 lei, dintre care 22347,40 lei constituind suma împrumutului restant, 1614,74 lei - dobânda, 2060 lei - penalitatea, 4042,85 lei - comision.

Cu referire la cheltuielile de judecată, instanța de apel făcând referire la prevederile art. 82, art. 94 alin.(1) Cod de procedură civilă, a notat că reeieșind din materialele cauzei la depunerea cererii de chemare în judecată reclamantul a achitat taxa de stat în mărime de 901,95 lei, și taxa de stat la depunerea apelului în mărime de 676,45 lei. Având în vedere că acțiunea formulată de OCN "M." SRL a fost admisă integral, instanța a încasat în mod solidar de la V.M. și V.A., în beneficiul OCN "M." SRL 1578,4 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

III.2). Prin analiza încheierilor emise de către Colegiile Civile și de Contencios Administrativ ale Curții de Apel Bălți în cauzele civile privind acordarea împrumutului de către organizațiile nebancaare în multitudinea cazurilor parvenite spre examinare în instanța de apel, s-a constatat că instanța de apel prin încheiere restituie apelul, din motiv că: la depunerea apelului nu s-a anexat dovada de plată a taxei de stat; nu a fost depus de către apelant, apelul motivat pe caz; apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu a solicitat repunerea în termen și fără motive întemeiate nu se lichidează de către apelanți neajunsurile în baza termenului stabilit de către instanța de apel.

Spre exemplificarea temeiurilor menționate, este reținută încheierea Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți din 10 septembrie 2021 prin care a fost examinată chestiunea privind punerea pe rol a cererii de apel depusă de T.T., împotriva hotărârii Judecătoria X, sediul X din 26.02.2021, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de OCN "V.C." SRL către T.T. cu privire la încasarea datoriei, prin care acțiunea a fost admisă.

Prin încheierea adoptată, instanța de apel a reținut că la 03.09.2020, OCN"V.C."SRL s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către T.T. privind încasarea datoriei în sumă de 12713,46 lei și a cheltuielilor de judecată în cuantum de 381,10 lei. În motivarea cererii a indicat, că la 17.10.2019, OCN"V.C."SRL a încheiat cu T.T. contractul de împrumut nr.46657, în baza căruia ultima a primit suma de 8000 lei, cu termenul de 3 luni pentru rambursare. T.T. nu a respectat condițiile contractului de împrumut. La momentul înaintării cererii în judecată, datoria acumulată constituia suma de 12713,46 lei formată din: împrumutul nerambursat de 8000 lei, comisionul de 2303,46 lei, penalitatea de întârziere de 2400 lei.

Prin cererea prealabilă, reclamanta a solicitat pârâtei achitarea datoriei, dar aceasta a rămas fără rezultat, fiind sesizată instanța de judecată.

Prin hotărârea Judecătoria X, sediul X din 26.02.2021 acțiunea a fost admisă, cu încasarea de la T.T. în folosul OCN"V.C." SRL datorita conform contractului de împrumut nr.46657 din 17.10.2019 în sumă de 12703,46 lei și cheltuielile de judecată pentru achitarea taxei de stat de 381,10 lei, iar în total suma de 13084,56 lei.

T.T. nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe a contestat-o cu apel, solicitînd casarea acesteia.

Prin încheierea Colegiului civil și de Contencios Administrativ din 10 septembrie 2021 s-a dispus restituirea apelului declarat T.T., împotriva hotărîrii Judecătorei X, sediul X din 26.02.2021, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de OCN”V.C.”SRL către T.T. cu privire la încasarea datoriei, încheierea fiind cu drept recurs la Curtea Supremă de Justiție a RM în termen de 15 zile prin intermediul Curții de Apel Bălți.

Colegiul civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți a motivat soluția adoptată prin faptul că, prin încheierea Curții de Apel Bălți din 12.08.2021 nu s-a dat curs apelului declarat de T.T. fiindu-i acordat termen pînă la data de 06.09.2021 ora 16:00 pentru prezentarea la Direcția Evidență și Documentare Procesuală (cancelarie) a Curții de Apel Bălți a apelului motivat și a bonului de plată a taxei de stat în mărime de 285,85 lei, apelantului i-a fost expediată copia încheierii prin scrisoarea din data de 16.08.2021, care a fost recepționată la data de 24.08.2021.

Instanța de apel a reținut că, conform art.110 Cod de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Potrivit art.113 Cod de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Art.112 alin.(4) Cod de procedură civilă, stabilește că, dacă actul de procedură trebuie efectuat nemijlocit în instanța judecătorească ori în o altă organizație, termenul se consideră expirat la ora care încheie programul lor sau la care încetează operațiunile respective.

Instanța de apel a menționat că, în cazul în care instanța de judecată a stabilit data și ora pînă la care trebuie efectuată acțiunea (operațiunea) procesuală, partea care trebuie să o execute are obligația de a îndeplini acțiunea (operațiunea) respectivă pînă la data și ora indicată în actul de dispoziție judecătorească. Termenul imperativ stabilit de către instanța de judecată (judecător) este unul obligatoriu și peremptoriu, asemenea celui prevăzut de lege.

Pornind de la caracterul obligatoriu al actelor judecătorești de dispoziție, justițiabilul trebuie să-și ajusteze conduita la indicațiile reflectate în actul de dispoziție judecătorească emis, dacă prin acesta destinatarului i-a fost fixat un termen-limită (termen de perimare) pentru prezentarea dovezii de achitare a taxei de stat pentru cererea de chemare în judecată sau cererea de apel motivat, astfel încât acesta urmează să se conformeze cerințelor în discuție pînă la data și ora stabilită, să prezinte actele enunțate, iar la utilizarea mijloacelor de comunicare (poșta electronică, oficiul poștal), să se asigure că ele vor ajunge la destinatar (la instanța de judecată) cel târziu la momentul stabilit în prealabil de către instanță și

nicidecum până la ora 24:00 a ultimei zile a termenului. O altă abordare decât aceasta va echivala cu o încălcare a termenului de procedură, fixat de instanță.

Colegiul a mai notat că, potrivit prevederilor art.369 alin.(1) lit.a) Cod de procedură civilă instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art.368 alin.(1). Astfel, deoarece, în termenul acordat, apelanta, T.T., nu a prezentat instanței apelul motivat și bonul de plată a taxei de stat, Colegiul a conchis că la caz apelul urma a fi restituit.

Fiind accesată baza de date a hotărârilor Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție nu s-a atestat contestarea cu recurs a încheierii instanței de apel din 10 septembrie 2021.

III.3) În cadrul judecării cauzelor civile ce vizează împrumuturile acordate de către organizațiile nebancare, Colegiile civile și de Contencios Administrativ ale Curții de Apel Bălți au reținut și temeinicia hotărârilor primelor instanțe în ce privește examinarea obiectivă și multiaspectuală a pricinii, cu respectarea normelor de drept material și procedural, apreciind la justa valoare probele administrate în conformitate cu prevederile art. 130 Cod de procedură civilă.

În aspectul legalității și temeiniciei hotărârii primei instanțe, este reținută decizia Colegiului Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți din 08 aprilie 2021 prin care în ședință publică a fost examinată cererea de apel declarată de C.M., împotriva hotărârii Judecătoria X, sediul X din 23 noiembrie 2020, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de OCN "D." SRL către C.M. privind încasarea datoriei.

Astfel, instanța de apel a reținut că, la 07 septembrie 2020, OCN "D." SRL a înaintat cerere de chemare în judecată către C.M. solicitând încasarea datoriei în mărime de 8 960 lei și a cheltuielilor de judecată în mărime de 270 lei.

În motivarea cererii înaintate reclamantul a indicat că, potrivit contractului de împrumut nr.121579 din 27.08.2019, OCN "D." SRL a acordat pîrîtei C.M. un împrumut în sumă de 4 000,00 lei, iar ultima s-a obligat să restituie suma primită, să achite dobînda și alte plăți aferente, în termen de 30 zile de la data semnării contractului. C.M. nu și-a onorat obligațiile asumate, fapt prin care a încălcat condițiile contractului și anume: art.1 lit.e) potrivit căruia, data de rambursare a creditului a fost 26.09.2019, iar conform art. 3.3 al contractului nominalizat, în situația în care există sume restante, împrumutătorul va aplica pentru fiecare zi de întârziere pînă la rambursarea totală a restanței, o penalitate zilnică echivalentă cu 0, 8 % pentru fiecare zi de întârziere din suma restantă. Potrivit pct.3.5 al contractului vizat, pentru întârzierea în rambursarea împrumutului cu cel mult 30 zile calendaristice, împrumutătorul are dreptul să rezilieze unilateral prezentul Contract de împrumut și să i-a în orice moment măsuri juridice pentru recuperarea sumelor menționate mai sus, dar și să recurgă la serviciile companiilor specializate pentru recuperarea datoriilor. A mai invocat reclamantul că, deoarece pînă în prezent pîrîta nu a achitat suma împrumutului, s-a format o datorie în mărime de 8960,00 lei care include: împrumutul - 4 000,00 lei; comision - 960,00 lei; penalitatea - 4 000,00 lei. În scopul soluționării amiabile a litigiului, în adresa

pârteii a fost expediată cererea de soluționare prealabilă, prin care acesteia i-au fost comunicate pretențiile OCN "D." SRL și posibilitatea de a achita datoria în termen de 7 zile calendaristice, însă cererea a rămas fără răspuns și satisfacere.

Prin încheierea Judecătoreii X, sediul X din 09 septembrie 2020 cererea a fost primită în procedura de examinare a cererilor cu valoare redusă.

Prin încheierea Judecătoreii X, sediul X din 23 septembrie 2020 s-a constatat imposibilitatea examinării cauzei în ordinea stabilită pentru cererile cu valoare redusă și s-a trecut cauza spre examinare în procedură contencioasă, cu citarea participanților la proces.

Prin hotărârea Judecătoreii X, sediul X din 23.11.2020 acțiunea a fost admisă parțial, s-a încasat din contul lui C. M. în beneficiul OCN "D." SRL datoria în mărime de 8 000 lei și taxa de stat achitată în mărime de 270 lei, în total suma de 8 270 lei, în latura încasării comisionului pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate.

C.M. nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe în termen a contestat-o cu apel, solicitând casarea acesteia.

Prin decizia Colegiului Civil și de Contencios administrativ al Curții de Apel Bălți din 08 aprilie 2021, apelul declarat de C.M. s-a respins, hotărârea Judecătoreii X, sediul X din 23.11.2020, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de OCN "D." SRL către C.M. privind încasarea datoriei s-a menținut.

Motivînd soluția adoptată, instanța de apel a reținut că, prima instanță a examinat pricina sub toate aspectele, cu respectarea normelor de drept material și procedural, apreciind la justa valoare probele administrate în conformitate cu prevederile art. 130 Cod de procedură civilă și a pronunțat o hotărâre legală și întemeiată.

Potrivit materialelor cauzei, la data de 27.08.2019, în baza cererii lui C.M. între OCN "D." SRL, în calitate de împrumutător și C.M., în calitate de împrumutat, a fost încheiat contractul de împrumut nr.121579, prin care OCN "D." SRL a acordat lui C.M. un împrumut în sumă de 4 000,00 lei, iar ultima s-a obligat să restituie suma primită, să achite dobînda și alte plăți aferente, în termen de 30 zile de la data semnării contractului, scadența împrumutului fiind la data de 26.09.2019.

Instanța de apel, reținînd prevederile legale a art.9 alin.(1), alin.(2) lit.a), art.15 alin.(1), art.774 alin.(1), art.858 alin.(1), (2), art.1242 alin.(1), (2), art.1247 alin.(1) Cod civil, în motivarea deciziei adoptate a notat că, prima instanță corect a constatat că, C.M. a recepționat suma împrumutului contra semnătură la data de 27.08.2020, iar potrivit Actului de verificare din 15.05.2020 anexat la cererea de chemare în judecată, din data recepționării împrumutului – 27.08.2019 și pînă la înaintarea cererii de chemare în judecată, aceasta nu a achitat nimic în contul restituirii împrumutului contractat. În scopul soluționării amiabile a litigiului, la data de 10.07.2020, reclamantul a remis în adresa pârteii cererea de soluționare prealabilă prin care a solicitat restituirea împrumutului acordat și a sumelor aferente în termen de 7 zile din data recepționării cererii, potrivit copieii avizului de recepționare a scrisorii recomandate, cererea în cauză a fost recepționată contra-semnătură la data de 20.07.2020, însă pârtea nu a achitat careva sume în contul

împrumutului recepționat. Astfel, prima instanță corect a încasat suma împrumutului restant din contul apelantei.

Colegiul a mai menționat că, în conformitate cu prevederile art.901 alin.(1) lit.a), d) – f) Cod civil, atunci când, fără justificare, debitorul nu își execută obligația, creditorul poate, în condițiile legii și, după caz, ale contractului, la alegerea sa: a) să ceară executarea silită a obligației; d) să recurgă la rezoluțiunea contractului; e) să ceară plata de despăgubiri pentru prejudiciul suferit prin neexecutare; f) să exercite orice alt mijloc juridic de apărare, prevăzut de lege sau contract, pentru realizarea dreptului său încălcat prin neexecutare.

Potrivit alin.(4), (5) al aceluiași articol, mijloacele juridice de apărare prevăzute la alin. (1) care sînt compatibile pot fi cumulate. În special, creditorul nu este lipsit de dreptul la despăgubiri prin recurgerea la oricare alt mijloc. Neexecutarea obligației înseamnă orice abatere, cu sau fără justificare, de la executarea corespunzătoare a obligației și include neexecutarea totală sau parțială a obligației, executarea necorespunzătoare sau cu întârziere a obligației.

Potrivit art.3.3 al contractului, în situația în care există sume restante, împrumutătorul va aplica pentru fiecare zi de întârziere pînă la rambursarea totală a restanței, o penalitate zilnică echivalentă cu 0, 8 % pentru fiecare zi de întârziere din suma restantă, iar potrivit pct.3.5 al aceluiași contract, pentru întârzierea în rambursarea împrumutului cu cel mult 30 zile calendaristice, împrumutătorul are dreptul să rezilieze unilateral prezentul Contract de împrumut și să i-a în orice moment măsuri juridice pentru recuperarea sumelor menționate mai sus, dar și să recurgă la serviciile companiilor specializate pentru recuperarea datoriilor.

Prin urmare, în conformitate cu prevederile art.947 alin.(1), (3) Cod civil clauza penală este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulînd că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun (penalitate). Penalitatea poate fi stipulată în mărime fixă sau sub forma unei cote din valoarea obligației garantate prin clauza penală sau a părții neexecutate, inclusiv sub forma unei dobînzii de întârziere.

Astfel, C.M. a contractat împrumutul pentru o perioadă de 30 de zile, însă din data scadenței împrumutului – 26.09.2019 și pînă la moment aceasta nu a restituit sume în contul împrumutului contractat, neinvocînd temeuri care ar justifica neexecutarea, în concordanță cu legea. Prin urmare, prima instanță corect a admis pretenția privind încasarea penalității. Nu au fost reținute argumentele apelantei cu referire la nulitatea clauzelor contractului care prevăd penalitatea, deoarece, după cum a menționat și prima instanță, nu au fost stabilite temeuri de nulitate a clauzelor contractuale, așa cum legea nu îndreptățește consumatorul la neexecutarea obligației de restituire a împrumutului, iar din clauzele contractului în speță, avînd în vedere că apelanta a contestat clauzele contractului în timp ce aceasta nu a restituit nici parțial suma debursată cu titlu de împrumut, nu rezultă un dezechilibru semnificativ care ar dezavantaja consumatorul. Or, buna – credință la executarea obligațiilor contractuale este prevăzută de lege inclusiv în sarcina consumatorului.

Conform prevederilor art.9 alin.(1) lit.e) a Legii cu privire la organizațiile de creditare nebancară, se interzice organizației de creditare nebancară aplicarea oricăror plăți (inclusiv dobânzi, comisioane, taxe, penalități, dobânză de întârziere și orice alt tip de plăți) aferente unui contract de acordare a creditului nebancar sau de leasing financiar pentru clientul persoană fizică pe un termen mai mic de 2 ani și/sau în care suma inițială debursată este de până la 50.000 lei, a căror valoare totală să depășească valoarea debursată conform contractului respectiv.

Prevederile date se aplică în situațiile juridice în curs de realizare la expirarea termenului de 2 luni de la data intrării în vigoare a Legii nr.23 din 27.02.2020 (20.06.2020) cu sau fără modificarea contractelor corespunzătoare, în ceea ce privește creanțele ce urmează a fi încasate.

Prin urmare, contractul de împrumut a fost încheiat la data de 27.08.2019 și nu a fost executat, cererea de chemare în judecată a fost înaintată la data de 26.08.2020, astfel prevederile art.9 alin.(1) lit.e) Legii cu privire la organizațiile de creditare nebancară sunt aplicabile speței. Conform contractului, a fost stabilită dobânda de întârziere de 0,8% și penalitatea de 0,8% pe zi, la fel și comision pentru acordare de 960 lei. Prin cererea de chemare în judecată reclamantul a solicitat datoria de 4000 lei, comisionul de 960 lei și penalitatea de 4000 lei. Instanța a respins pretenția privind încasarea comisionului și a încasat suma de 8000 lei : împrumutul 4000 lei și penalitatea 4000 lei astfel, prevederile legale nu au fost încălcate or, a fost încasată suma care nu depășește valoarea debursată conform contractului.

În circumstanțele menționate instanța de apel a reținut ca neîntemeiat argumentul apelantului privitor la clauzele abuzive or, prin lege a fost stabilită suma maximală ce poate fi încasată, iar în cumulul circumstanțelor notate, Colegiul Civil a ajuns la concluzia de a respinge a apelului declarat, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

Fiind accesată baza de date a hotărârilor Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție al R.M. nu s-a atestat contestarea deciziei instanței de apel din 08 aprilie 2021 cu recurs.

III.1) Cu referire la practica judiciară ce vizează examinarea cauzelor civile în ordine de recurs privind împrumuturile acordate de către organizațiile nebancare, Colegiile civile și de Contencios Administrativ ale Curții de Apel Bălți de asemenea au conchis asupra netemeinicii soluțiilor adoptate de către instanțele de fond prin neaprecierea tuturor circumstanțelor cauzei care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii și constatarea eronată a circumstanțelor speței, aspecte ce au viciat actele judecătorești emise de către primele instanțele, cu casarea acestora și remiterea cauzelor la rejudecare.

Sub aspectul celor invocate este reținută decizia Colegiului civil și de Contencios administrativ al Curții de Apel Bălți din 06 iulie 2021 prin care s-a examinat, fără citarea părților, cererea de recurs declarată de OCN „E.T.” SRL împotriva încheierii judecătorești X, sediul X, din 12 aprilie 2021 privind restituirea cererii de chemare în judecată formulată de OCN „E.T.” SRL către C.M. privind încasarea datoriei, penalității și cheltuielilor de judecată.

Astfel, la 26 martie 2021 OCN „E.T.” SRL prin intermediul reprezentantului său, avocatul E.B. a înaintat cerere de chemare în judecată către C.M. prin care a solicitat încasarea datoriei în cuantum de 6317,50 lei, penalității 3842,50 lei și cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea judecătoreiei X, sediul X din 30 martie 2021 nu s-a dat curs cererii de chemare în judecată înaintată de OCN „E.T.” SRL; s-a acordat reclamantului termen de 10 zile din momentul recepționării încheierii pentru lichidarea neajunsurilor – prezentarea înscrisurilor atașate la originalul cererii ce urmează a fi expediată în adresa pârâtului și necertificarea în conformitate cu legislația în vigoare, iar procedura de certificare folosită nu corespunde cerințelor art.138 alin.(4) CPC și nici Legii cu privire la avocatură.

Prin încheierea judecătoreiei X, sediul X din 12 aprilie 2021 s-a restituit cererea de chemare în judecată înaintată de OCN „E.T.” SRL în conformitate cu prevederile art.171 alin.(2) CPC al RM.

OCN „E.T.” SRL a contestat încheierea primei instanțe din 12 aprilie 2021, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a încheierii cu remiterea cauzei în prima instanță la faza de primire a cererii.

Prin decizia Colegiului civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți din 06 iulie 2021 s-a decis admiterea recursului declarat de OCN „E.T.” SRL, cu casarea integrală a încheierilor judecătoreiei X, sediul X din 30 martie 2021 de nu dat curs, și din 12 aprilie 2021 de restituire a cererii de chemare în judecată formulată de OCN „E.T.” SRL către C.M. privind încasarea datoriei, penalității și cheltuielilor de judecată, cu restituirea cauzei spre rejudecare la etapa de primire a cererii de chemare în judecată la Judecătoria X, sediul X, decizia fiind irevocabilă din momentul emiterii.

În motivarea soluției adoptate, instanța de recurs reținând prevederile art. 426 alin. (3) CPC, art.427 lit. „b” CPC, art.171 alin.(1) CPC al RM, a notat că, prin încheierea judecătoreiei X, sediul X din 30 martie 2021 nu s-a dat curs cererii de chemare în judecată înaintată de recurentul OCN „E.T.” SRL; s-a acordat ultimului termen de 10 zile din momentul recepționării încheierii pentru lichidarea neajunsurilor – prezentarea înscrisurilor atașate la originalul cererii ce urmau a fi expediată în adresa pârâtului, certificate în conformitate cu legislația în vigoare, invocându-se că procedura de certificare folosită reprezentantul reclamantului nu corespunde cerințelor art.138 alin.(4) CPC și nici Legii cu privire la avocatură.

În conformitate cu art. 171 alin.(2) CPC al RM dacă persoana care a depus cererea îndeplinește în termen toate cerințele enumerate în încheierea judecătoreului, cererea se consideră depusă la data prezentării inițiale în judecată. În caz contrar, ea nu se consideră depusă și, împreună cu actele anexate, se restituie reclamantului printr-o încheiere judecătorească ce poate fi atacată cu recurs.

Prin încheierea judecătoreiei X, sediul X din 12 aprilie 2021 cererea de chemare în judecată înaintată de OCN „E.T.” SRL a fost restituită în conformitate cu prevederile art.171 alin.(2) CPC al RM.

Colegiul civil a reținut faptul că, recurentul OCN „E.T.” SRL la 07 aprilie 2021, potrivit ștampilei OP aplicate pe plic, a depus cerere privind înlăturarea

neajunsurilor, în termen de 10 zile din 01 aprilie 2021, momentul recepționării încheierii pentru lichidarea neajunsurilor, potrivit avizului de recepție DS5001119186AS, anexând un set de copii autentificate ale contractului de credit cu anexe.

Instanța la 12 aprilie 2021 prin încheiere a restituit acțiunea cu anexe OCN „E. T.” SRL, invocând temei de restituire faptul că, reclamantul nu a înlăturat neajunsurile în totalitate, nefiind respectat art.167 alin.(1) lit. „a” CPC al RM.

Verificând legalitatea încheierii contestate din 12 aprilie 2021, precum și a încheierii din 30 martie 2021 prin care nu s-a dat curs cererii de chemare în judecată și analizând înscrisurile anexate la acțiune, instanța de recurs a considerat că, judecătorul la etapa primirii pe rol a cererii de chemare în judecată, pripit a ajuns la concluzia de a nu da curs cererii de chemare în judecată, totodată neîntemeiat indicând reclamantului despre necesitatea certificării copiilor de pe înscrisurile, ce urmau a fi expediate în adresa pârâtului, atașate la originalul acțiunii, neidentificând care înscrisuri urmau a fi autentificate, prin prisma art. 137 alin.6 CPC, reieșind din obiectul acțiunii(pârâtul deține o parte a înscrisurilor în formă electronică), situație în care instanța de recurs a considerat necesar de a casa atât încheierea Judecătoriei X, sediul X , din 30 martie 2021, cât și cea din 12 aprilie 2021, cu restituirea pricinii la etapa primirii pe rol a acțiunii, reieșind din următoarele motive:

La caz, Colegiul a constatat că, judecătorul prin încheierea din 30 martie 2021 a indicat reclamantului despre necesitatea prezentării înscrisurilor atașate la originalul cererii ce urmau a fi expediate în adresa pârâtului neautentificate în conformitate cu legislația în vigoare, iar procedura de certificare folosită nu corespunde cerințelor art.138 alin.4 CPC și nici Legii cu privire la avocatură.

Astfel, studiind anexele cererii de chemare în judecată, Colegiul a constatat că, la cererea de chemare au fost atașate un set de acte certificate în conformitate cu legislația în vigoare. Potrivit conținutului încheierii contestate din 12 aprilie 2021, judecătorul a reținut că, reclamantul nu a înlăturat neajunsurile specificate în încheierea din 30 martie 2021, adică nu a prezentat toate copiile de pe înscrisuri certificate de către parte, pe proprie răspundere, ce urmau a fi expediate pârâtului: dovada eliberării împrumutului din 05.12.20219, reclamația din 29 decembrie 2020, avizul de primire, borderoul sumelor transferate către Poșta Moldovei, și nu a fost prezentat extrasul din registrul public al OCN „E.T.” SRL.

Prin urmare, instanța de recurs a reținut că, în textul încheierii din 30 martie 2021 prin care nu s-a dat curs acțiunii, nu s-a menționat faptul neanexării extrasului din registrul public al OCN „E. T.” SRL, iar un alt act judecătoresc ce ar acorda un termen pentru înlăturarea acestei omisiuni, de către judecător nu s-a emis. Faptul că recurentul a depus un set de copii pentru pârât a actelor anexate la acțiune, neautentificate corespunzător, nu constituie temei de a considera că recurentul a depus acțiunea fără a se conforma condițiilor art. 167 alin.(1) lit. a), atât timp cât legiuitorul permite depunerea actelor în instanța de judecată inclusiv și prin poșta electronică, fapt ce direct rezultă din dispozițiile art. 171 și 137 alin. (1) CPC. Or, restituirea cererii de chemare în judecată pe motivul că exemplarul de

înscrisuri ce urma a fi înmănat părții pârâte nu este autentificată corespunzător, se prezintă a fi abuzivă și neîntemeiată, din care considerente Colegiul civil a considerat necesar de a admite recursul declarat de OCN „E. T.” SRL, cu casarea încheierilor primei instanțe și remiterea cauzei la rejudecare la etapa de primire a cererii de chemare în judecată la Judecătoria X, sediul X.

III.2) Practica judiciară a examinării în ordine de recurs de către Colegiile civile și de Contencios administrativ ale Curții de Apel Bălți a cauzelor civile privind împrumuturile acordate de către organizațiile nebancare atestă și restituirea prin încheiere a recursurilor declarate, pe motivul tardivității depunerii recursurilor, și a nesolicitării recurentului repunerii în termen a recursului declarat.

În aspectul restituirii recursului, pe motivul depunerii acestuia în afara termenului legal și nesolicitării repunerii în termen de către recurent este reținută încheierea Colegiului civil și de Contencios administrativ al Curții de Apel Bălți din din 16 septembrie 2021 prin care fără citarea părților, a judecat recursul declarat de recurentul OCN „Top L.&C.” SRL împotriva încheierii judecătoreiei X, sediul X din 28 iulie 2021, prin care a fost respinsă cererea depusă de OCN „Top L.&C.” SRL cu privire la aplicarea măsurilor de asigurare în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de OCN „Top L.&C.” SRL către L.A. și V.A. privind încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată.

Adoptînd încheierea nominalizată, Colegiul civil a constatat că, la 23 iulie 2021, OCN „Top L.&C.” SRL a înaintat către L.A. și V.A. cerere de chemare în judecată solicitând instanței încasarea datoriei în mărime totală de 4,247,56 Euro, a penalității în sumă de 293,71 Euro și a taxei de stat în mărime de 2886,28 lei.

Concomitent cu cererea de chemare în judecată, OCN „Top L.& C.” SRL a solicitat asigurarea acțiunii prin aplicarea sechestrului pe sumele bănești, bunuri mobile și imobile ale pîrîtului, în limita valorii acțiunii și a cheltuielilor judiciare invocînd prevederile art.174, art.175 CPC.

Prin încheierea Judecătoreiei X, sediul X din 28 iulie 2021 s-a respins cererea depusă de OCN „Top L.&C” SRL, cu privire la aplicarea măsurilor de asigurare în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de OCN „Top L.&C.” SRL către L.A. și V.A. privind încasarea datoriei.

Recurentul OCN „Top L.&C.” SRL nefiind de acord cu încheierea primei instanțe a contestat-o cu recurs la data de 23 august 2022.

Prin încheierea Colegiului civil și de Contencios administrativ al Curții de Apel Bălți din 16 septembrie 2021 s-a dispus restituirea ca tardivă a cererii de recurs depusă de recurentul OCN „Top L.&C.” SRL împotriva încheierii Judecătoreiei X, sediul X din 28 iulie 2021 prin care a fost respinsă cererea depusă de OCN „Top L.&C.” SRL cu privire la aplicarea măsurilor de asigurare în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de OCN „Top L.&C.” SRL către L.A. și V.A. privind încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată, încheierea fiind irevocabilă.

Adoptînd soluția în cauza, Colegiul civil a notat că, potrivit art. 425 Codul de procedură civilă (în vigoare la data pronunțării încheierii contestate), termenul de declararea a recursului este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Instanța de recurs a reținut că, încheierea Judecătoriei X, sediul X a fost pronunțată la data de 28 iulie 2021, iar recurentul a înaintat cererea de recurs la data de 23 august 2021, totodată nesolicitînd repunerea recursului în termen. În acest context, Colegiul civil a menționat că, încheierea Judecătoriei X, sediul X din 28 iulie 2021 prin care s-a respins cererea depusă de OCN „Top L.&C.” SRL, cu privire la aplicarea măsurilor de asigurare în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de OCN „Top L.&C.” SRL către L.A. și V.A. privind încasarea datoriei, a fost expediată participanților la proces prin scrisoare recomandată cu aviz la data de 30 iulie 2021, iar potrivit semnăturii de pe cotor al avizului de recepție a fost primită de către OCN „Top L.&C.” SRL, la data de 05.08.2021, recursul fiind înaintat de către recurent la data de 23 august 2021, adică peste termenul legal și fără a solicita repunerea în termen.

Recurentul a indicat în cererea de recurs depusă că, a recepționat încheierea Judecătoriei X, sediul X din data de 28 iulie 2021, pe data de 05 august 2021, deci din data respectivă avea la dispoziție 15 zile pentru exercitarea căii de atac – recurs.

În conformitate cu prevederile art. 425 CPC, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii. Colegiul civil a menționat că, termenul de atac al încheierii curge din momentul din care partea a cunoscut despre aceasta, în cazul din speță – din 05 august 2021, fapt confirmat de recurent și prin semnătura de pe cotorul avizului de recepție anexat. În așa mod, ultima zi în care părțile erau în drept să depună cererea de recurs împotriva încheierii sus-citate era 20 august 2021, zi lucrătoare de vineri. Colegiul Civil a constatat că, cererea de recurs depusă de OCN „Top L.&C.” SRL împotriva încheierii Judecătoriei X, sediul X din 28 iulie 2021 este din data de 23 august 2021, deci este depusă peste termenul legal de declarare a recursului.

Instanța de recurs a mai remarcat, în conformitate cu art. 110 Cod de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art. 111 alin. (3) din același cod, termenul de procedură stabilit în ani, luni sau zile începe să curgă în ziua imediat următoare datei calendaristice stabilite, datei comunicării actului de procedură sau producerii evenimentului ori momentului care a condiționat începutul lui.

Prin urmare, în speță, termenul de declarare a recursului și-a început curgerea la data de 06 august 2021 - ziua imediat următoare datei din care partea a cunoscut despre încheierea contestată și a expirat la data de 20 august 2021, aceasta fiind ultima zi de depunere a recursului. Cu toate acestea, recursul a fost înregistrat și depus la Judecătoria X, sediul X abia la data de 23 august 2021, fapt ce denotă depunerea recursului cu încălcarea termenului de declarare.

Astfel, recurentul OCN „Top L.&C.” SRL prin lege era obligat să respecte termenul de contestare cu recurs de 15 zile de la data comunicării încheierii și să depună cererea de recurs în instanța judecătorească a cărei încheiere s-a atacat, cu atât mai mult că, la caz nu s-a solicitat repunerea în termen a recursului.

Prin urmare, s-a constatat că, cererea de recurs este depusă cu omiterea termenului de 15 zile prevăzut expres în art. 425 Cod de procedură civilă, fără a se solicita de către recurent repunerea în termenul de atac.

III.3) Colegiile civile și de Contencios administrativ ale Curții de Apel Bălți în procesul judecării cauzelor civile în ordine de recurs organizațiile nebancare au constatat legalitatea și temeinicia încheierilor primelor instanțe adoptate pe caz, prin examinarea multilaterală și obiectivă a pricinilor, fapt ce au determinat respingerea recursurilor declarate de către recurenți.

Spre exemplificarea aspectelor notate, este reținută decizia Colegiului civil și de Contencios administrativ al Curții din 06 decembrie 2021, prin care fără citarea părților, a fost examinat recursul declarat de I.C., împotriva încheierii Judecătoriei X, sediul X din 14.09.2021, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de ÎCS „E.C.” SRL către I.C. cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată, prin care s-a respins cererea de revizuire.

Adoptând decizia, Colegiul civil a constatat că, la 17 martie 2017, ÎCS „E.C.” SRL a depus cerere de chemare în judecată către I.C. cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată. În motivarea cererii reclamantul a invocat că, ÎCS „E.C.” SRL a încheiat cu I.C. un contract de împrumut cu nr.659456360 din 14.07.2016 prin care s-a obligat să-i acorde un împrumut în valoare de 7,179.00 lei, care urma a fi rambursat în 12 rate lunare egale a câte 671,00 lei lunar, începând cu data de 14.08.2016, iar I.C. s-a obligat să restituie împrumutul cu costurile aferente în conformitate cu prevederile contractuale și cu periodicitatea prevăzută în graficul de rambursare a împrumutului. ÎCS „E.C.” SRL a acordat împrumutul în termenul și condițiile stabilite în contract, astfel, îndeplinindu-și toate obligațiile asumate față de debitor, iar I.C., nu a achitat nici o rată lunară, astfel, nu și-a executat obligațiunea de restituire a împrumutului în condițiile stabilite în contract.

Astfel, ÎCS „E.C.” SRL, epuizând orice cale de soluționare a litigiului amiabil, a depus cerere de chemare în judecată prin care a solicitat admiterea acesteia.

Prin hotărârea Judecătoriei X, sediul X din 23 mai 2017, s-a admis cererea ÎCS „E.C.” SRL; s-a încasat de la I.C. în beneficiul ÎCS „E.C.” SRL datoria în suma totală de 11.988,00 lei și cheltuielile de judecată în sumă de 359,64 lei.

La 06 mai 2021 I.C. a depus cerere de revizuire a hotărârii Judecătoriei X, sediul X din 23 mai 2017 întemeindu-și cererea în baza art. 449 lit.b) Cod de procedură civilă.

Prin încheierea Judecătoriei X, sediul X din 14.09.2021 cererea de revizuire a fost respinsă.

I.C. nefiind de acord cu încheierea primei instanțe din 14.09.2021 a contestat-o cu recurs, prin care a solicitat casarea acesteia.

Prin decizia Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți din 06 decembrie 2021 s-a respins recursul declarat de I.C., încheierea Judecătorei X, sediul X din 14.09.2021, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de ÎCS "E.C." SRL către I.C. cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată s-a menținut, decizia fiind irevocabilă de la emitere.

În motivarea soluției adoptate, Colegiul reținând prevederile art. art.427 lit.a), art.451 alin.(1), art.449 lit.b), art.450 lit.b) Cod de procedură civilă a notat că, termenul de depunere a cererii de revizuire reprezintă intervalul de timp, în cadrul căruia poate fi exercitată calea de atac a revizuirii. Termenul dat este unul legal și imperativ. Termenul de declarare a cererii de revizuire este și o condiție obligatorie de exercitare și admitere a cererii de revizuire, nerespectarea căruia poate duce la consecințe grave în ceea ce privește periclitarea securității raportului juridic. Astfel, dacă cererea de revizuire este depusă cu omiterea termenelor de adresare, prevăzute în art.450 Cod de procedură civilă, aceasta urmează a fi respinsă ca inadmisibilă.

Potrivit cererii de revizuire, revizuentul I.C, susține că, la perfectarea contractului de împrumut nr.659456360 din 14.07.2016 încheiat cu ÎCS "E.C." SRL, a lipsit consimțământul acestuia, fapt ce se atestă prin sentința Judecătorei X, sediul X. din 13.11.2018, menținută prin decizia Curții de Apel Bălți din 25.09.2019, prin care instanța a constatat vinovăția lui T.I. în luarea creditului de la ÎCS "E.C." SRL, fapt din care derivă și vinovăția din imprudență a creditorului care a admis ca un credit să fie luat de o altă persoană decât posesorul buletinului de identitate și fără consimțământul acestuia.

Drept circumstanță nouă în sensul art.449 lit.b) CPC, I.C. a indicat prezența unei sentințe de condamnare a lui T.I. în baza art.190 Cod penal, fapt esențial al pricinii care, în viziunea revizuentului, probează culpa creditorului la acordarea împrumutului și care nu i-a putut fi cunoscut până la emiterea hotărârii din 23.05.2017.

În temeiul art.450 lit.b) Cod de procedură civilă, nominalizat supra, I.C. a fost în drept să depună cererea de revizuire în termen de 3 luni din ziua în care i-au devenit cunoscute circumstanțele esențiale ale cauzei, care nu i-au fost și nu puteau să-i fie cunoscute anterior. I.C. a figurat în procesul penal de învinuire a lui T.I. în calitate de parte vătămată, acesta a cunoscut despre faptul că T.I. a fost condamnat prin sentința Judecătorei X, sediul X din 13.11.2018 în baza art.190 alin.(5) Cod penal, menținută prin decizia Curții de Apel Bălți din 25.09.2019, și că prin sentința nominalizată T.I. a fost obligat să-i achite prejudiciul în sumă de 13.757,40 lei.

Odată cu pronunțarea sentinței Judecătorei X, sediul X din 13.11.2018 de condamnare a lui T.I., iar cel târziu la 25.09.2019, când sentința nominalizată a devenit definitivă și executorie, lui I.C. i-au devenit cunoscute circumstanțe pe care acesta și-a întemeiat cererea de revizuire.

Astfel, Colegiul a menționat că, prima instanță corect a constatat că, I.C. nu a depus cererea de revizuire în termen de 3 luni nici după data pronunțării sentinței Judecătorei X, sediul X din 13.11.2018, nici după data când aceasta a devenit

definitivă și executorie. Prin urmare, adresarea cu cererea de revizuire la 06 mai 2021, a avut loc cu încălcarea termenului imperativ prevăzut la art.450 lit.b) Cod de procedură civilă.

De către instanța de recurs nu a fost reținut argumentul revizuentului precum că a aflat de la avocat că este în drept să depună cererea de revizuire împotriva hotărârii Judecătorei X, sediul X din 23 mai 2017. Or, la data de 01 februarie 2021 I. C. s-a adresat la Judecătoria X, sediul X, în procedura contencioasă, cu cerere de chemare în judecată împotriva ÎCS "E.C." SRL cu privire la constatarea nulității absolute a contractului de împrumut, repararea prejudiciului material și a prejudiciului moral, unde a indicat circumstanțele de fapt și pretențiile similare celor din cererea de revizuire. Colegiul a mai menționat că, prima instanță corect a reținut că la situația de până la 01 februarie 2021 lui I.C. i-au fost cunoscute toate circumstanțele pe care ultimul le aduce în susținerea cererii de revizuire. La rândul său, revizuentul, asistat de avocat, a ales o altă cale decât cea de revizuire a hotărârii judecătorești, circumstanța care însă nu justifică depășirea termenului stabilit de art.450 lit.b) Cod de procedură civilă la depunerea cererii de revizuire.

Instanța de recurs a mai notat că, nu poate fi reținut argumentul recurentului că prin hotărârea Judecătorei X, sediul X din 12.04.2021 s-a aflat că nu este posibil pe calea de anulare a contractului de împrumut de restituit banii plătiți pe un credit străin. Or, hotărârea dată nu poate fi reținută drept o circumstanță sau faptă esențială a pricinii care nu a fost și nu a putut fi cunoscută revizuentului.

Concluzii:

Declararea independenței Republicii Moldova a fost însoțită de noi aspirații privind formarea unui stat cu adevărat democratic și prosper, ce va spori creșterea bunăstării poporului. Schimbările inițiate la începutul anilor 1990 în toată Europa de Est și în fostele republici sovietice păreau să confirme caracterul inevitabil al tranziției spre o societate liberă și prosperă. Perioada ce s-a scurs demonstrează că, pentru Republica Moldova procesul de tranziție s-a asimilat pe parcursul anilor cu o criză economică în creștere care continuă și în prezent, fiind afectate inclusiv și reformele social-economice.

Pe parcursul ultimilor 5 ani de dezvoltare a Republicii Moldova, sectorul de creditare nebanară aflat în vizorul Comisiei Naționale a Pieței Financiare, reprezentat prin două forme instituționale: asociațiile de economii și împrumut și organizațiile nebanare, a consemnat o evoluție pozitivă, înscrisă pe un trend ascendent. Deși segmentul în cauză este încă nesemnificativ, ponderea acestuia pe piața de creditare devine tot mai vizibilă, în ultimii 5 ani aceasta înregistrând o creștere dublă, depășind 10% din totalul pieței.

Comisia Națională a Pieței Financiare în ultima perioadă este preocupată de sistematizarea în sensul ajustărilor aferente ambelor sectoare de creditare nebanară, iar aceste demersuri au obiectivul de a spori calitatea serviciilor oferite

și de a crește gradul de încredere a consumatorilor de servicii de creditare nebancaară.

Prin urmare, Comisia Națională a Pieții Financiare a elaborat Strategia de dezvoltare a pieței financiare nebancaare pe anii 2018-2022, acesta fiind în deplină consonanță cu acordurile, programele de dezvoltare strategică și documentele de politici existente la nivel național și internațional, prin urmare reținută prin prisma Legii Nr.129 din 13.07.2018 pentru aprobarea Strategiei de dezvoltare a Pieței Financiare nebancaare pe anii 2018-2022.

Scopul Strategiei vizate este de a oferi pieței financiare nebancaare din R.M. repere programatice, ancorate la standardele UE, pentru a promova încrederea în această piață, respectiv pentru a proteja interesele investitorilor și a oferi acces cetățenilor la serviciile și instrumentele financiare adiționale, astfel Comisia Națională a Pieții Financiare aspiră ca, pînă în anul 2022, Republica Moldova să dispună de o piață financiară nebancaară mai competitivă, consolidată operațional și integrată.

Dezvoltarea sectorului nebancaar se transformă într-un pilon important pentru reducerea sărăciei și stimularea inițiativei private în Republica Moldova și contribuie la susținerea financiară a zonelor rurale, stimulînd comerțul, activitățile agricole, sectorul social, meșteșugăritul, transportul local și alte ramuri economico-sociale de la sate. Piața financiară nebancaară este un mecanism eficient de atragere a investițiilor în sectorul real al economiei și ridicarea atractivității investiționale, de aceea dezvoltarea ei are o mare importanță pentru Republica Moldova. Pentru dezvoltarea armonioasă a acestei piețe este necesar în continuare consolidarea sistemului de reglementare și supraveghere în sectorul financiar nebancaar, ajustarea acestuia la standardele internaționale, impulsionearea procesului de dezvoltare a pieței valorilor mobiliare, consolidarea pieței asigurărilor, asigurarea activității durabile a asociațiilor de economii și împrumut, și a organizațiilor nebancaare.

Cele mai importante *avantaje* ale instituțiilor nebancaare în comparație cu instituțiile bancare sunt:

- Rapiditatea de procesare a dosarului, accesibilitatea serviciilor prin reducerea numărului de acte și flexibilitatea graficului de rambursare cu un suport logistic mai

puternic și asumarea într-o măsură mai mare a riscurilor;

- Deservirea persoanelor care desfășoară activitatea de antreprenoriat la început de cale, cât și a persoanelor auto-angajate, clienți fără certificate de salariu.

Pe lângă tendințele pozitive analizate, sectorul organizațiilor nebancaare se confruntă cu o serie de probleme, care împiedică continuu dezvoltarea acestuia. Astfel, printre principalele *dezavantaje* (constrângeri) identificate se enumeră:

- cadrul legal imperfect;
- un sistem slab de gestionare a riscurilor din cauza unui management neperformant;
- lipsa supravegherii din partea CNPF duce la o concurență neloială;

- lipsă de informații despre istoria de creditare a beneficiarilor duce la sporirea riscurilor pentru creditori;
- rata dobânzii înaltă;
- riscuri asumate de nerambursarea, în condițiile lipsei unui gaj la împrumuturi pe termen scurt.

Evoluția sectorului nebancar demonstrează că, deși acesta deține proporții reduse în economia țării, în comparație cu sectorul bancar, raza lui de cuprindere este foarte vast, oferindu-se servicii de creditare complementare celor din sectorul bancar disponibile întreprinderilor mici și mijlocii pe întreg teritoriul țării.

Respectiv, sectorul financiar nebancar necesită rezolvarea deficiențelor prin recomandarea următoarelor propuneri:

- Perfecționarea legislației cu privire la organizațiile nebancare;
- Instruirea și dezvoltarea capacității sectorului de microfinanțare prin pregătirea profesională continuă;
- O bună funcționarea a birourilor istoriilor de credit și impunerea cerințelor față de instituțiile de microfinanțare de a prezenta informații despre clienți;
- Îmbunătățirea calității și diversificării serviciilor nebancare printr-un grad sporit de transparență;
- Gestionarea corectă (plafonarea) dobânzilor nebancare;
- Elaborarea unui ghid de bună conduită pentru acordarea de microcredite în Republica Moldova (ex: Codul european de bună conduită 2013);
- Îmbunătățirea managementului de performanță în cadrul fiecărei bănci comerciale și instituții de microfinanțare.

De menționat este și faptul că prin Legea nr.93 din 07.04.2022 pentru modificarea unor acte normative, în vigoare din 29.05.2022, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.129-133 art.231 din 29.04.2022 au fost operate un șir de modificări semnificative ce vizează procesul de creditare al populației din Republica Moldova. Astfel, pe lângă băncile comerciale, sunt obligate să asigure o creditare responsabilă și prudentă a populației și organizațiile de creditare nebancară (OCN), având în vedere amendamentele operate la Legea nr. 1/2018 cu privire la organizațiile de creditare nebancară, în vederea asigurării unei creditări responsabile a consumatorilor.

În contextul celor expuse mai sus, concluzionăm că un pilon important în dezvoltarea și consolidarea instituțiilor financiar bancare și nebancare este conjunctura geografică a Republicii Moldova ce ar permite pe viitor impulsivarea gradului de intermediere financiară între Est și Vest, în perspectiva integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană. Astfel, în condițiile de integrare europeană, este oportună promovarea încrederii populației în sectorul bancar și nebancar prin asigurarea unui mediu economic stabil și transparent.

Urmare a celor notate, efectuând o analiză obiectivă și multiaspectuală asupra practicii judiciare cu privire la examinarea cauzelor civile în care sunt vizate organizațiile nebancare din raza de activitate a Curții de Apel Bălți, în general se atestă respectarea normelor legale a Codului Civil și Codului de Procedură Civilă a Republicii Moldova la emiterea hotărârilor pe caz de către primele instanțe, însă se

mai constată și cazuri privind netemeinicia hotărârilor primelor instanțe în latura: nestabilirii de către instanțele de fond a tuturor circumstanțelor cauzei care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii și constatarea eronată a circumstanțelor speței, analizei superficiale a probelor cauzei, aspecte care au viciat temeinicia hotărârilor instanțelor de fond cu determinarea casării lor integrale sau parțiale de către instanța de apel și pronunțarea unor noi decizii.

Este de menționat și faptul că în cauze civile privind organizațiile nebancare în majoritatea cazurilor parvenite spre examinare în instanța de apel, se constată că instanța de apel prin încheiere restituie apelul, din motiv că: la depunerea apelului nu s-a anexat dovada de plată a taxei de stat; nu a fost depus de către apelant, apelul motivat pe caz; apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu a solicitat repunerea în termen și fără motive întemeiate nu se lichidează de către apelanți neajunsurile în baza termenului stabilit de către instanța de apel.

În procesul judecării cauzelor în ordine de recurs în care sunt vizate organizațiile nebancare a fost reținute netemeinicia concluziilor judiciare a instanței de fond, întrucât au fost constatate eronat circumstanțele speței, aspecte ce au viciat actele judecătorești emise de către primele instanțele, cu casarea acestora și remiterea cauzelor la rejudecare, într-un alt complet de judecată.

Consecutiv celor reținute, este remarcabil faptul că instanțele de fond urmează să examineze cauzele efectuând o vastă cercetare, multiaspectuală și obiectivă a circumstanțelor cauzei cu verificarea tuturor aspectelor de fapt și de drept ce au importanță pentru justa soluționare a cauzelor civile, pentru adoptarea și pronunțarea hotărârilor legale și motivate, în scopul efectuării justiției echitabile și imparțiale.

Pentru a întruni obiectivul diminuării erorilor judiciare asemenea celor sus menționate, care ar avea drept scop pronunțarea unor hotărâri judecătorești legale și întemeiate, și în scopul unei practici judiciare uniforme, având în vedere rezultatele generalizării în cauză,

SE PROPUNE:

A se discuta prezenta nota informativă în cadrul ședinței operative a Colegiilor civile și de Contencios Administrativ ale Curții de Apel Bălți.

**Coordonator,
Judecător al Colegiului Civil
și de Contencios Administrativ
al Curții de Apel Bălți**

Iulia Grosu

**Executor, Specialist principal a
Direcției Sistemizare, Generalizare
a Practicii Judiciare și Relații cu publicul**

Mariana Șușu